

Список використаних джерел

1. Волковська А. С. Погроза як ознака об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 345-1 Кримінального кодексу України. **Актуальні проблеми кримінального права та процесу:** матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Кривий Ріг, 10 черв. 2016 р.). Кривий Ріг, 2016. С. 118-122.
2. Гаухман Л. Д. Борьба с насильственными посягательствами. Москва, 1969. 120 с.
3. Гуртовенко О. Л. Психічне насильство у кримінальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів., 2011. 251 с.
4. Крашенников А. А. Угроза в уголовном праве России (проблемы теории и практики правового регулирования): дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Ульяновск, 2002. 204 с.
5. Новий тлумачний словник української мови: у 4-х т. / уклад. В. Яроменко, О. Слікушко. Київ: Аконт, 2000. Т. 3. С. 486-487.
6. Панов Н. И. Квалификация насильственных преступлений: учеб. Пособ. Харьков: Харьковский юридический институт, 1986. 54 с.
7. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму ВСУ від 26.12.2003 р. № 15. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03>.
8. Сенько М. Суб'єктивна сторона самовільного залишення військової частини або місця служби. Вісник Львівського університету. Серія юридична: 36. наук. пр. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2003. Вип.38. С. 475-485.
9. Сердюк Л. В. Насилие: криминологическое и уголовно-правовое исследование. М.: Юрлитинформ, 2002. 384 с.
10. Симонов В. И., Шумихин В. Г. Квалификация насильственных посягательств на собственность. Москва, 2000. 244 с.
11. Стерехов Н. В. Ответственность за угрозу по советскому уголовному праву: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Свердловск, 1972. 19 с.
12. Українська радянська енциклопедія: В 12 т. Київ, 1979. URL: <http://leksika.com.ua/17340809/ure/pogroza>.

Попович Ксенія Вадимівна,

ад'юнкт відділу докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОЧАТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДЕКЛАРУВАННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Проблемні питання, пов'язані з корупцією в Україні є одним із пріоритетних завдань розвитку нашої держави.

Основоположним етапом на шляху боротьби з цим ганебним явищем було прийняття Закону України «Про запобігання корупції»,

який слугував основою для запровадження нового механізму електронного декларування та криміналізацією дій, пов'язаних з декларуванням недостовірної інформації. Наразі, встановлення відповідальності за вказані злочинні дії, як дієвий інструмент, працює системно з ефективним виявленням відповідних правопорушень і наступним притягненням до відповідальності винних осіб.

Разом з тим, в цій царині є низка проблемних питань, які потребують свого вирішення. Одним із таких - це проблематика відкриття кримінального провадження при розслідуванні декларування недостовірної інформації як початкового етапу в системі процесуальних дій, правильність якого забезпечує успіх його розкриття.

Кримінальним процесуальним кодексом України (далі - КПК України) передбачено, що досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, яке може здійснювати слідчий, прокурор після отримання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення [1]. Однак, Законом України «Про запобігання корупції» встановлено, що Національне агентство з питань запобігання корупції (далі - НАЗК) уповноважене на проведення контролю та перевірки декларацій суб'єктів декларування та затвердження обґрунтованих висновків у разі виявлення ознак іншого корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення [2].

Так, НАЗК у своєму Рішенні від 08 грудня 2017 року № 1375 висловило позицію відносно того, що основним джерелом обставин, які свідчать про декларування недостовірної інформації чи незаконне збагачення можуть бути лише висновки, викладені в рішенні НАЗК за результатами повної перевірки декларації. З огляду на те, що встановлення за наслідками такої перевірки фактів порушення антикорупційного законодавства, а саме: декларування недостовірної інформації та ознак незаконного збагачення, є наявністю підстав для притягнення особи до адміністративної чи кримінальної відповідальності [3].

Зазначену позицію НАЗК підтримав Верховний суд України, зокрема у кримінальному провадженні № 814/886/17 з акцентуванням, що «здійснення контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зокрема, щодо достовірності і повноти відомостей, поданих суб'єктом декларування у декларації, належить до виключної компетенції Національного агентства з питань запобігання корупції» [4].

Як на нас, вказана позиція не повною мірою враховує контекст проведення вказаних перевірок.

Перевірка - це форма здійснення контролю, яка проводиться з метою встановлення, фактів, стану дотримання законодавства, доцільності застосування відповідних прийомів та способів [5, с. 481].

Так, КПК України закріплює правові підстави та повноваження слідчих проваджень для проведення перевірок фактів, які свідчать про

наявність кримінальних правопорушень, в тому числі недостовірності інформації, наведеної в декларації. За результатами вказаних перевірок слідчий, прокурор наділений повноваженнями щодо відкриття кримінального провадження, але не наділений повноваженнями перевірки декларації в розумінні Закону України «Про боротьбу з корупцією» за результатами, якої здійснюється формування та надання відповідного висновку.

Неможливість відкриття кримінального провадження за наявності перевірки слідчим, прокурором даних декларації, без оформлення відповідного висновку, буде порушенням конституційного принципу рівності всіх перед законом. Адже неможливо уявити ситуацію в якій слідчі чи прокурори мають достатньо правових підстав для відкриття кримінального провадження щодо розслідування злочинів, пов'язаних із позбавленням життя особи чи завдання шкоди її здоров'ю, які визнаються одними з найвищих соціальних цінностей. При цьому, для корупційних злочинів необхідне першочергове отримання відповідного висновку від НАЗК, викладеному в відповідному рішенні. Водночас, слід зауважити, що відтермінування відкриття кримінального провадження до моменту надання висновку НАЗК, викладеному у відповідному рішенні, надає можливість злочинцю уникнути кримінальної відповідальності, шляхом внесення поправок до своєї декларації. Більше того, суб'єктна виключність щодо перевірки декларацій на відповідність даних, є обмеженням повноважень правоохоронних органів, які мають забезпечувати швидке реагування на факти, що свідчать про вчинення правопорушень, з наступним здійсненням повного та неупередженого розслідування.

Переконані, що необхідність врегулювання колізійності застосування норм КПК України та Закону України «Про запобігання корупції» має ґрунтуватись не за принципом визначення суб'єкта, а за режимом проведення такої перевірки. Тобто необхідно виокремлювати загальний і спеціальний режими перевірки поданих електронних декларацій. Водночас, загальний режим має забезпечувати безпосереднє виконання НАЗК своїх функцій щодо перевірки декларацій як технічний процес, а спеціальний режим - перевірку декларацій, в умовах виконання повноважень слідчих, прокурорів, закріплених КПК України, який би міг забезпечуватись слідчими, прокурором, першочергово в рамках досудового розслідування до моменту отримання відповідного висновку.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
2. Закон України «Про запобігання корупції». - Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/main/1700-18>.
3. Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 08 грудня 2017 року № 1375. - Режим доступу до ресурсу : https://old.nazk.gov.ua/sites/default/files/08.12._1375_.pdf.

4. Постанова Верховного Суду України від 11 квітня 2018 року у справі № 814/886/17. - Режим доступу до ресурсу: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/postanovap.

5. Юридичний енциклопедія: [в 6 т.] / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; редкол.: Шемшученко Ю. С. (голова) [та ін.]. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. Т. 4. 768 с.

Приходько Олександра Олександрівна,
курсант ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: старший науковий
співробітник наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ **Федоровська Н. В.**

ПРИНЦИПИ РОБОТИ З АНОНІМНИМИ ПОВІДОМЛЕННЯМИ ВИКРИВАЧІВ

Анонімне повідомлення - повідомлення про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства. Повідомлення викривача може стосуватися будь-якого корупційного кримінального правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, протиправність яких передбачена у КК або в КУпАП, а також які регламентовані у Законі «Про запобігання корупції» та відповідають ознакам корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Термін «викривач» (аналог англ. «whistleblower») став широко застосовуватися з початку 1970-х років за ініціативи громадського активіста Ральфа Нейдера, використовуючи слова «донощик» («snitch»), «інформатор» («informant»). Крім того, осіб, які розкрили факти корупції, називають викривальники, свистуни, шури, стукачі. Поширеність тієї чи іншої назви в суспільстві залежить від наявності поваги до викривачів. Правове визнання правових гарантій для захисту викривачів свідчить про рівень моральної зрілості суспільства [1].

Викривачі - «смільвіці», які з ризиком для власної кар'єри, репутації, іноді навіть для життя, викривають зловживання і корупційні діяння. Варто зазначити, що визначення «викривач» відповідає рекомендаціям Ради Європи CM/Rec(2014)7 державам-членам про захист інформаторів та [Міжнародним принципам законодавства про викривачів](#) міжнародної експертної організації Transparency International [2].

Отже, викривачем є особа, яка переконана в достовірності інформації, що базується на фактах, які підтверджено документально, про порушення вимог Закону іншою особою. Проте, якщо інформація